

NOTAT Sygeplejerskers oplevelse af diskrimination på arbejdspladsen

I perioden 14. maj til 9. juni 2023 har DSR Analyse gennemført en arbejdsmiljøundersøgelse (SATH 2023) blandt 8.000 beskæftigede medlemmer af Dansk Sygeplejeråd. 42% af de inviterede deltog i undersøgelsen. Dette notat præsenterer resultater om sygeplejerskernes oplevelse af diskrimination på arbejdspladsen.

Hovedresultater

- 7% af sygeplejerskerne angiver, at de inden for de seneste 12 måneder har oplevet at blive diskrimineret eller dårligt behandlet på deres arbejdsplads pga. fx deres køn, alder, etnicitet, religion, helbred eller seksuelle identitet. Andelen er størst i regionerne (8%) og mindst blandt de private (1%)
- Dem, der er blevet udsat for diskrimination, angiver oftest, at det er en kollega eller en patient/borger/pårørende, som har udsat dem for diskrimination. Hver fjerde angiver, at det er en leder, der har udsat dem for diskrimination.
- Sygeplejersker, der angiver, at de inden for de sidste 12 måneder har oplevet at blive diskrimineret eller dårligt behandlet pga. fx køn, alder, etnicitet, religion, helbred eller seksuel orientering, angiver typisk:
 - o At være mindre tilfredse med deres psykiske arbejdsmiljø.
 - o I højere grad at være udbrændte.
 - o Oftere at føle sig stressede.
 - o Hyppigere at have haft sygefravær grundet arbejdsrelateret stress og sygedage generelt det seneste år.
 - o Hyppigere at have anvendt medicin de seneste 14 dage for at kunne klare arbejdsdagen.
 - o I højere grad, at der er forhold i deres arbejdsliv, som gør det svært for dem at blive på arbejdsmarkedet til pensionsalderen.
 - o Sjældnere at regne med at være på deres nuværende arbejdsplads om tre år.
 - o I lavere grad at ville anbefale andre at søge en stilling på deres nuværende arbejdsplads.
 - o Oftere at have søgt nyt arbejde.

Diskrimination på arbejdspladsen

Tabel 1 viser andelen af sygeplejersker, der inden for de seneste 12 måneder har oplevet at blive diskrimineret eller dårligt behandlet på grund af fx deres køn, alder, etnicitet, religion, helbred eller seksuelle orientering. Det fremgår heraf, at i alt 7% af sygeplejerskerne har oplevet at blive diskrimineret eller dårligt behandlet. Andelen er størst i regionerne, hvor 8% angiver at have oplevet det, mens det samme gælder 5% i kommunerne og 1% i den private sektor.

Tabel 1. Har du inden for de sidste 12 måneder oplevet at blive diskrimineret eller dårligt behandlet på din arbejdsplads på grund af fx dit køn, din alder, din etnicitet, din religion, dit helbred eller din seksuelle orientering?

	Region	Kommune	Privat	Alle
Ja	8%	5%	1%	7%
Nej	89%	93%	97%	90%
Ved ikke	3%	3%	2%	3%
Antal	1664	708	176	2639

Anm: Beskæftigede sygeplejersker. Data er vægtet. Der er for få i staten (n=36) til disse kan fremvises separat i tabellen, men de indgår i totalen i højre kolonne. Signifikant forskel mellem sektorerne. Pga. af afrundinger summer procenterne ikke altid til 100%. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

De, der har svaret ja til spørgsmålet fra tabel 1, er også blevet spurgt om hvem, der har udsat dem for diskrimination. Det fremgår af tabel 5, at 47% er blevet udsat for diskrimination af en kollega, en lige så stor andel angiver at være blevet diskrimineret mod af patienter/borgere/pårørende, mens en fjerdedel (25%) er blevet udsat for diskrimination af en leder. 5% er blevet diskrimineret andre.

Tabel 2. Hvem udsatte dig for diskrimination i forbindelse med dit arbejde?

	Andel	Antal
Kollega	47%	81
Patient/borger/pårørende	47%	81
Leder	25%	43
Andre	5%	8

Anm: Beskæftigede sygeplejersker. Data er vægtet. Spørgsmålet er blevet stillet til sygeplejerskerne, der har svaret, at de er blevet diskrimineret eller dårligt behandlet på grund af køn, alder el.lign. (n=172). Procenterne summer ikke til 100, da det har været muligt at sætte flere kryds. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Diskrimination og arbejdsmiljø

Det er blevet undersøgt, om der er en sammenhæng mellem oplevelsen af diskrimination og udvalgte arbejdsmiljøparametre såsom stress, udbrændthed og planer om jobskifte. Det er vigtigt at bemærke, at disse sammenhænge ikke er kausale sammenhænge.

Sygeplejersker, der angiver, at de inden for de sidste 12 måneder har oplevet at blive diskrimineret eller dårligt behandlet pga. fx køn, alder, etnicitet, religion, helbred eller seksuel orientering, angiver typisk:

- At være mindre tilfredse med deres psykiske arbejdsmiljø
- I højere grad at være udbrændte
- Oftere at føle sig stressede
- Hyppigere at have haft sygefravær grundet arbejdsrelateret stress samt sygedage generelt det seneste år
- Hyppigere at have anvendt medicin de seneste 14 dage for at kunne klare arbejdsdagen
- I højere grad, at der er forhold i deres arbejdsliv, som gør det svært for dem at blive på arbejdsmarkedet til pensionsalderen
- Sjældnere at regne med at være på deres nuværende arbejdsplads om tre år
- I lavere grad at ville anbefale andre at søge en stilling på deres nuværende arbejdsplads
- Oftere at have søgt nyt arbejde

Figur 1 viser sygeplejerskernes gennemsnitlige tilfredshed med det generelle psykiske arbejdsmiljø på deres arbejdsplads målt på en skala fra 0 til 10, hvor 0 er meget utilfreds, og 10 er meget tilfreds. Figuren er opdelt på de sygeplejersker, der har oplevet diskrimination, og dem, der ikke har. Det fremgår heraf, at mens sygeplejerskerne, som har angivet, at de ikke har oplevet diskrimination på arbejdspladsen i gennemsnit, giver deres tilfredshed en score på 7, giver sygeplejerskerne, som har oplevet diskrimination i gennemsnit det psykiske arbejdsmiljø 5,5.

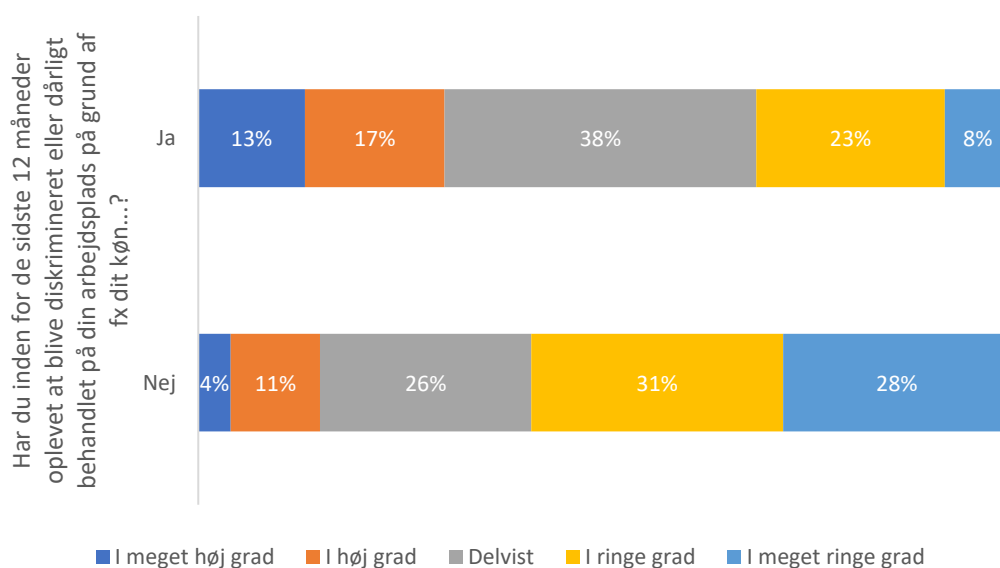
Figur 1. Hvor tilfreds er du alt i alt med det psykiske arbejdsmiljø på din arbejdsplads?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2636). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Det fremgår af figur 2, at de sygeplejersker, der er blevet udsat for diskrimination, også i højere grad føler sig udrændte. 30% angiver, at de i høj eller meget høj grad føler sig udrændte på grund af deres arbejde, det samme gælder halvt så stor en andel (15%) af dem, som ikke er blevet udsat for diskrimination.

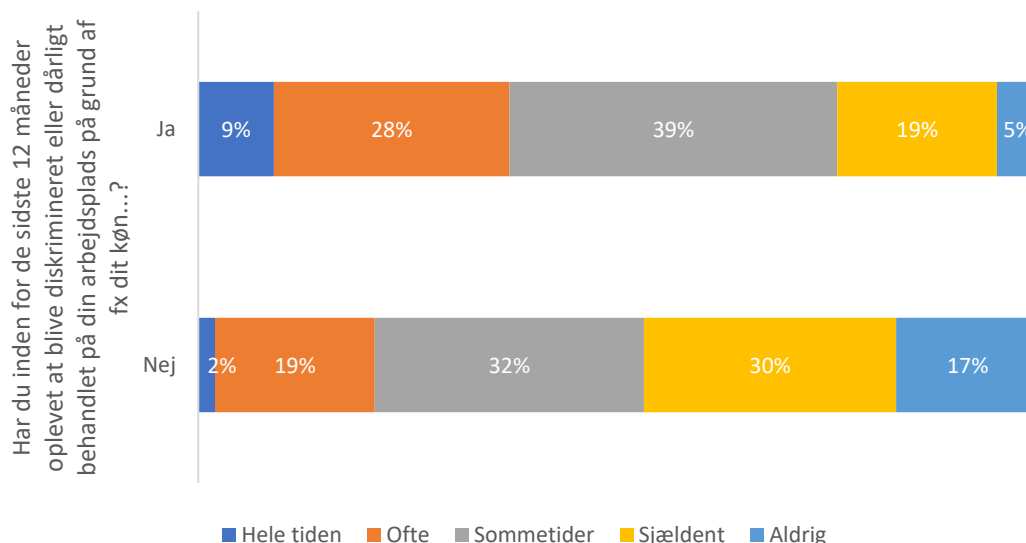
Figur 2. Føler du dig udrændt på grund af dit arbejde?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2620). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Figur 3 viser, hvor ofte sygeplejerskerne har følt sig stressede de seneste to uger. Det fremgår heraf, at mens 37% sygeplejerskerne, som har oplevet at blive diskrimineret mod det seneste år, angiver altid eller ofte at have følt sig stressede de seneste to uger, gælder det samme 21% af dem, der ikke er blevet udsat for diskrimination.

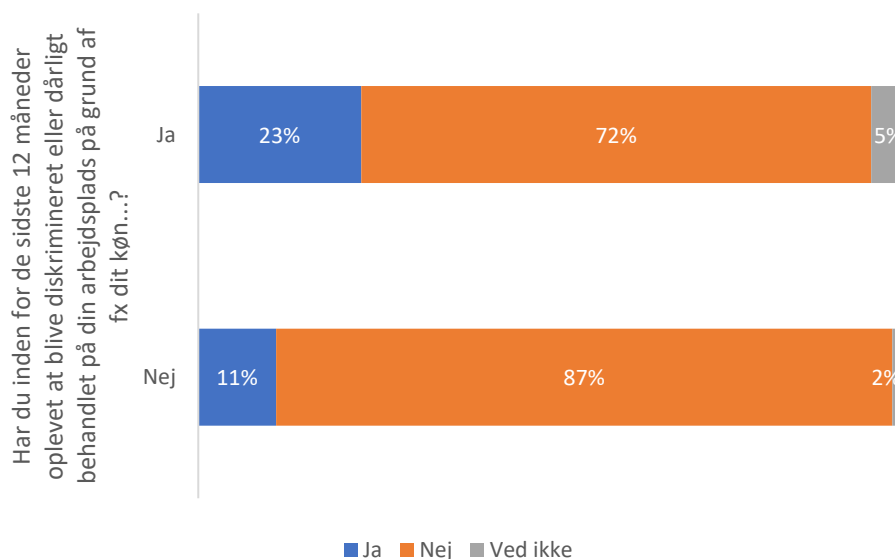
Figur 3. Hvor ofte har du følt dig stresset i de sidste to uger?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2616). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Derudover angiver over hver femte (23%) af sygeplejerskerne, som er blevet udsat for diskrimination på arbejdspladsen, at de har haft sygefravær grundet arbejdsrelateret stress de seneste 12 måneder jf. figur 4. Til sammenligning gælder det samme 11% af dem, som ikke har oplevet diskrimination.

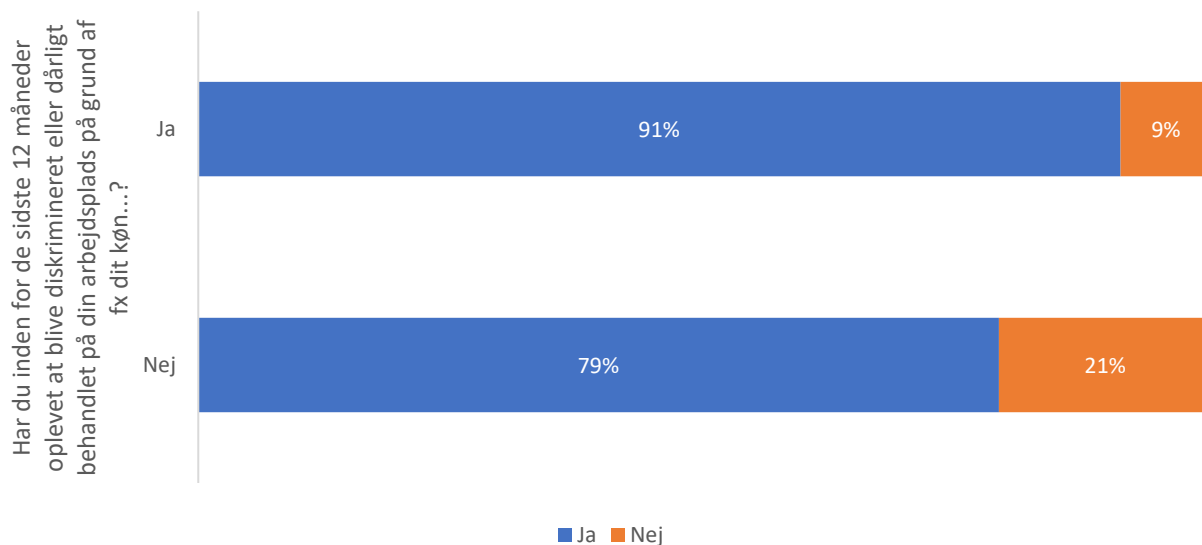
Figur 4. Har du haft sygefravær pga. arbejdsrelateret stress inden for de sidste 12 måneder?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2620). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Som det fremgår af figur 5, er andelen, som har haft sygedage i løbet af det seneste år også større blandt dem, som har oplevet diskrimination. 91% af dem, som er blevet diskrimineret mod på arbejdspladsen, har haft sygedage, mens det gælder 79% af dem, som ikke er.

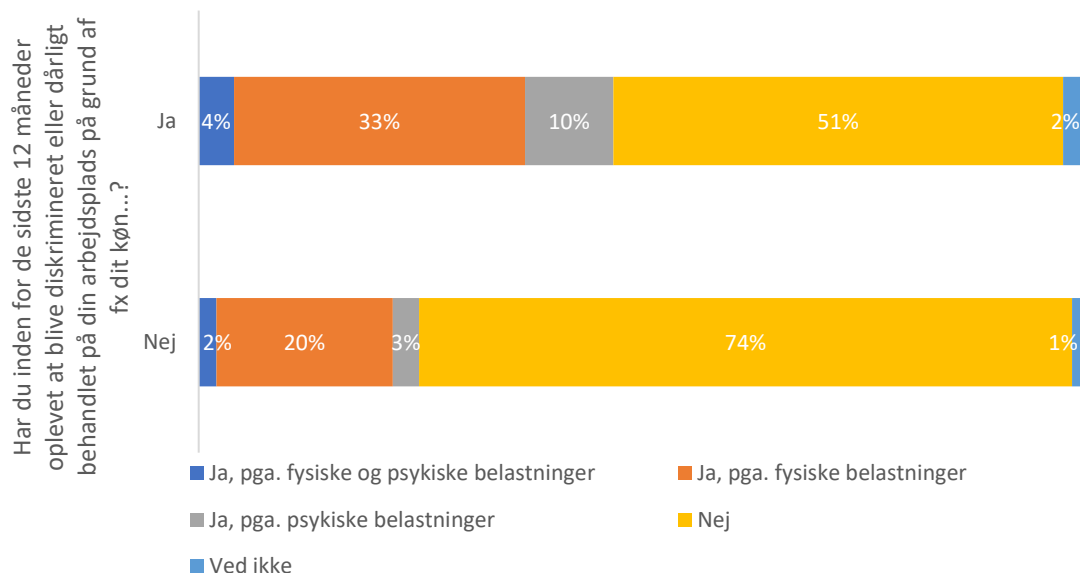
Figur 5. Har du haft sygedage på dit arbejde inden for de sidste 12 måneder?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2623). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Derudover angiver flere også, at de inden for de sidste 14 dage har anvendt medicin for at kunne klare arbejdsdagen. Jf. figur 6 har 47% af dem, der er blevet udsat for diskrimination på arbejdspladsen, at de har anvendt medicin for at kunne klare arbejdsdagen, mens det samme gælder hver fjerde (25%) af dem, der ikke er blevet diskrimineret mod.

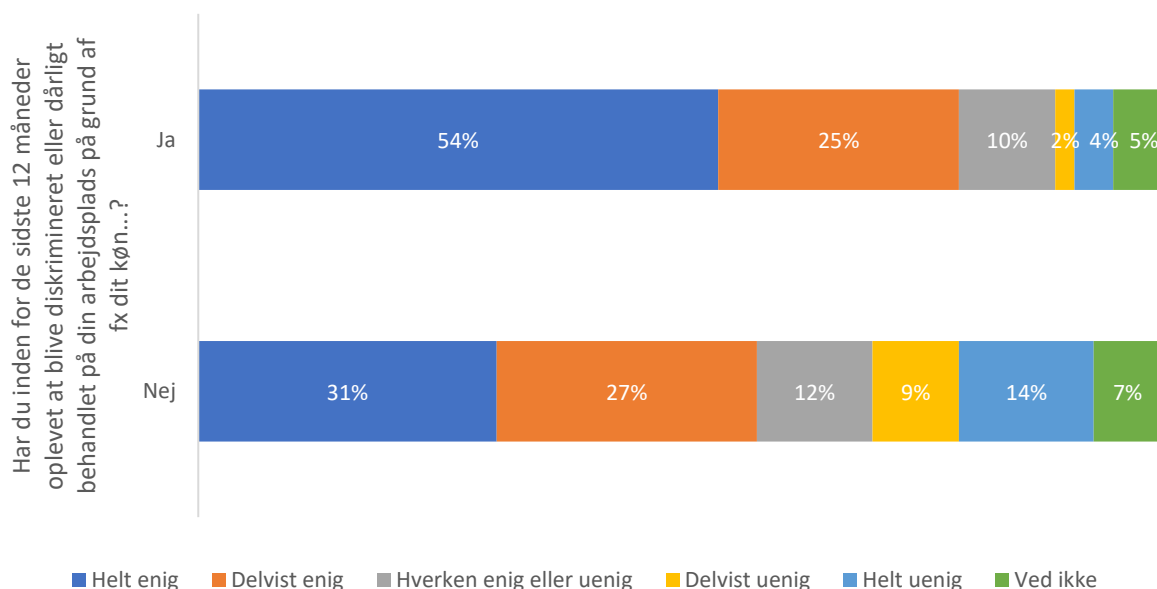
Figur 6. Har du inden for de sidste 14 dage anvendt medicin for at kunne klare arbejdsdagen?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2600). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Det fremgår af figur 7, at 79% af sygeplejerskerne, der har oplevet diskrimination på arbejdspladsen, er helt eller delvist enige i, at der er forhold i deres arbejdsliv, som gør det vanskeligt for dem at blive på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen. Andelen, der svarer det samme er 58% for sygeplejersker, der ikke har oplevet diskrimination.

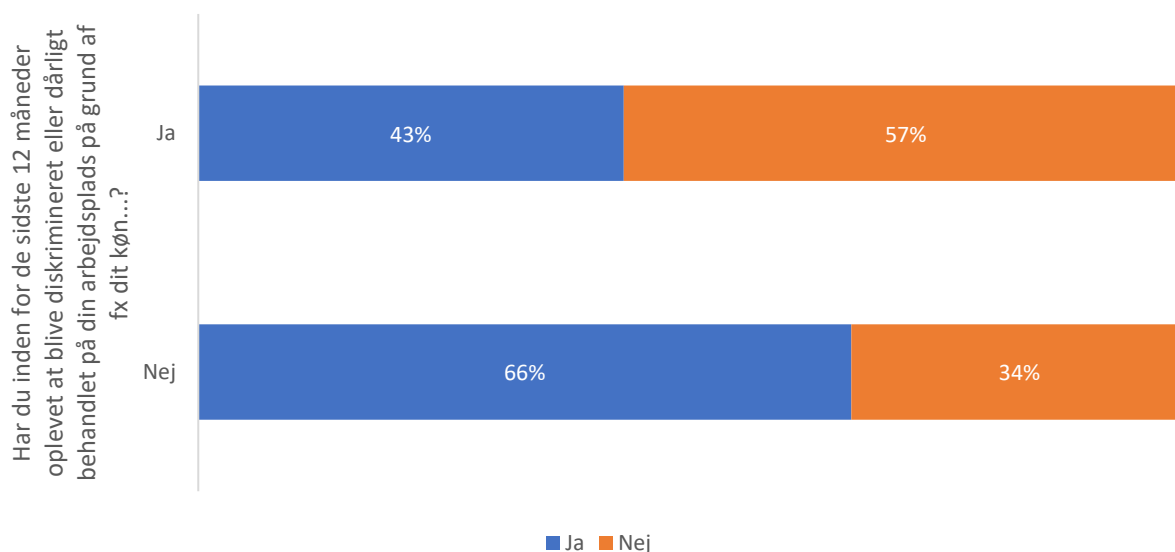
Figur 7. Hvor enig er du i følgende: "Der er forhold i mit arbejdsliv, der kan gøre det vanskeligt for mig at blive på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen"?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2592). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Figur 8 viser andelen, der regner med at være på deres nuværende arbejdsplads om tre år. 43% af dem, der har været udsat for diskrimination, forventer at være på deres nuværende arbejdsplads, mens det gælder 66% af dem, der ikke har oplevet diskrimination.

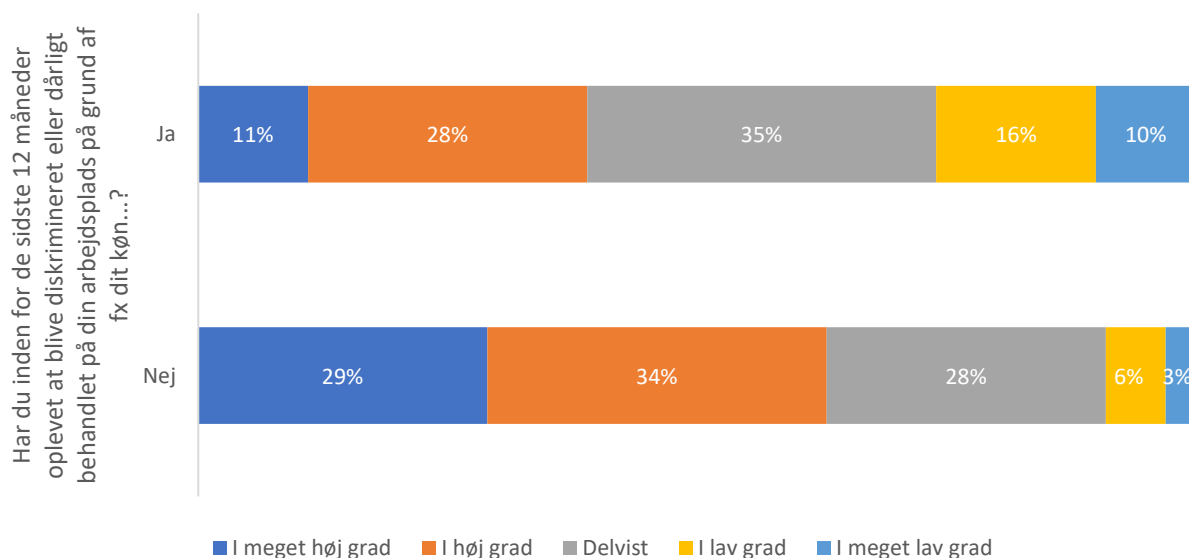
Figur 8. Regner du med at være på din nuværende arbejdsplads om tre år?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2583). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Jf. figur 9 angiver 39% af sygeplejerskerne, som har oplevet diskrimination på deres arbejdsplads, at de i høj eller meget høj grad vil anbefale andre at søge en stilling på deres arbejdsplads, mens det samme gælder 53% af dem, som ikke er blevet udsat for diskrimination

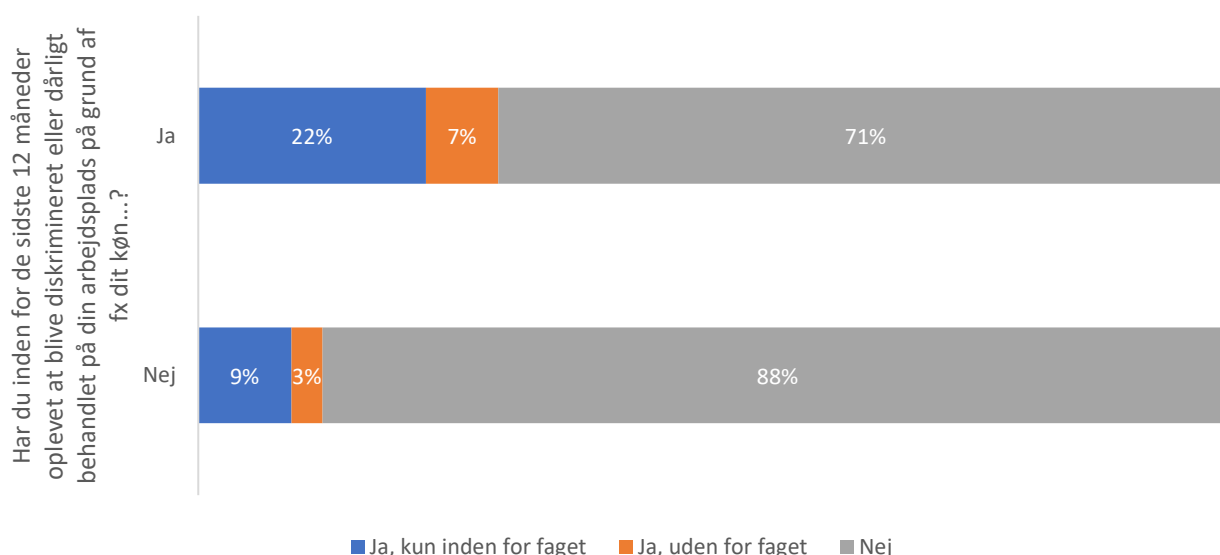
Figur 9. Vil du anbefale andre at søge en stilling på din arbejdsplads?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2613). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Figur 10 viser, at 29% af dem, der er blevet udsat for diskrimination inden for det seneste år, angiver at have søgt nyt job inden for den seneste måned, hvilket er mere end dobbelt så stor en andel som dem, der ikke er blevet diskrimineret mod (12%).

Figur 10. Har du søgt andet arbejde inden for den seneste måned?

Anm: Beskæftigede sygeplejersker (n= 2619). Data er vægtet. Sygeplejersker, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om diskrimination indgår ikke i figuren. Det har været muligt at sætte flere kryds i spørgsmålet. Sygeplejersker, der både har søgt inden for og uden for faget indgår i denne figur som uden for. Forskellen er statistisk signifikant. Kilde: SATH 2023, DSR Analyse

Metode

Resultaterne er baseret på svar fra en spørgeskemaundersøgelse om sygeplejerskers arbejdsmiljø, helbred og trivsel (SATH). Undersøgelsen er gennemført i maj-juni 2023, hvor 8.000 tilfældigt udvalgte beskæftigede medlemmer af Dansk Sygeplejeråd blev inviteret. 42% besvarede undersøgelsen. Respondenterne er lovet fortrolighed og efter dataindsamlingen er besvarelsene anonymiseret således at der ikke findes hverken navne, adresser, mails eller medlemsnummer som kan kobles til de enkelte besvarelser.

Spørgeskemaet udgøres af et udvalg af validerede spørgsmål fra "Virksomhedsskemaet" udviklet og testet af Det Nationale forskningscenter for Arbejdsmiljø (herefter NFA). Derudover er der tilføjet nogle specifikke spørgsmål om arbejdsvilkår såsom vagtbelastning og sygeplejerskerne arbejdsområde.

Respondenterne kunne i undersøgelsen gå videre til næste spørgsmål uden at besvare svarende til opsætningen i "Virksomhedsskemaet". Det betyder, antallet af besvarelser varierer fra spørgsmål til spørgsmål.

En bortfaldsanalyse viser mindre skævheder i bortfaldet. Der er udarbejdet en vægt, som tager højde for de mindre skævheder i forhold til alder, geografi, TR-status, sektor og anciennitet. Alle resultater er vægtet. Analyserne er endvidere baseret på gennemførte og ufuldstændige besvarelser.